

Marita Petersen, fyrrverandi Løgmaður: Hetta var yvirhøvur ein góð avtala:

Nú hevur Lykketoft viðgingið at føroyingar vórðu snýttir

– Eg haldi, at tað var rætt at gera eina avtalu við danir. Og eg eri nøgd við, at tað stendur heilt greitt í avtaluni, at vit fáa endurgjald fyrri bankamálið og at vit vórðu snýtt, tá ið vit yvirtóku Føroya Banka, sigur Marita Petersen. Tað var hon, sum var løgmaður, tá ið danir snýttu føroyingar at yvirtaka Føroya Banka

ÁKI BERTHOLDSEN

– Vit kunnu altíð kjakast um, hvør vann, og hvør tapti. Tað eru smádreingir og politikarar ófórir til.

– Men eg haldi, at vit yvirhøvur hava fingið eina góða avtalu.

Marita Petersen var løgmaður frá januar 1993 til septembri 1994, tá ið danir snýttu føroyingar til at yvirtaka Føroya Banka.

Vit hava spurt hana, um hon fólir seg stungnan í rygg, nú tað ikki stendur beinleiðis í avtaluni, hvussu stórt endurgjald, vit fáa fyrri bankamálið.

– Vit hava eisini spurt hana, um hon heldur, at tað er at sleppa donsku stjórnini undan allari ábyrgd í bankamálunum at eingin ávis endurgjald er nevnt fyrri seg í avtaluni við danir um bankamálið og at føroyingar, og kanska mest hon sjálf, politiskt ikki hava fingið uppreisn fyrri bankasvik.

Men tað síðuna av sakini hevur fyrrverandi løgmaðurin lítlan hug at tosa um.

– Sjálvandi hevði tað verið betri fyrri okkara sjálsvirðing, og fyrri sjálsvirðingina hjá dønnum, at fingið staðfest akkurát, hvat vit áttu í endurgjaldið fyrri bankamálið.

– Men hvat eg annars feli persónliga hevur ongan sum helst týðning fyrri føroyska samfelagið. Tað haldi eg fyrri meg sjálva, tí tað kann ikki brúkast til nakað. Sovorðið luksur kann eg ikki loyva mær sigur hon.

– Men eg má kortini við-

–Hvat eg sjálf feli kann ikki brúkast til nakað, so tað haldi eg fyrri meg sjálva. Men eg haldi, at danir viðganga nógv í avtaluni.

– Men tað hevði verið betri fyrri okkara sjálsvirðing, og fyrri sjálsvirðingina hjá dønnum, um tað stóð greitt í avtaluni, hvussu stórt endurgjald, vit fáa fyrri bankamálið fyrri seg.

ganga, at tað nívir meg, at hin parturin í samráðingunum visti meiri enn vit - og ikki virdu okkum so frægt sum at siga okkum tað.

Beiskt at svelgja hjá Lykketoft

– Men sjálvandi er tað ein spurningur, hvør ið viðgongur hvat.

– Og eg havi merkt mær, at tað stendur rættiliga týðiliga í avtaluni, at vit yvirtóku bankan eftir skeivum fortreytum.

– Tað stendur heilt greitt, at vit hava vit eru snýtt í bankamálunum og at vit fáa endurgjald fyrri tað.

Hinvegin fáa danir ikki endurgjald.

Hvadan skuldu danir fáa

endurgjald frá?

– Tað stendur í avtaluni, at sakarmálið ímóti Den Danske Bank stendur við, og fáa vit nakað endurgjald fyrri tað, skal tað fella til danska Statin.

Tvs, at vit eru tryggjað endurgjald fyrri at hava yvirtikið Føroya Banka á skeivum grundarlag. Hinvegin er tað óvist um danski landskassin fær eitt oyra.

– Eg haldi, at tað liggur eitt rættiliga stórt játtilisi í hesum.

Men tað stendur eisini í avtaluni, at eisini danska stjórnin arbeiddi undir skeivum fortreytum í bankamálunum?

– Ja, Mogens Lykketoft helt einaferð fyrri við meg, at tað var okkara lítla embætisverk sum ikki megnaði at fáa føroyska landsstýrinum allar upplýsingar til vega.

– Men eg kundi so bara svara, at vit mugu eisini staðfesta at tað stóra, „effektiva“, danska embætisverkið heldur ikki megnaði at útvega donsku stjórnini allar teir røttu upplýsingarnar, og at tað mátti verið beiskt hjá einum donskum ráðharra at svøgt.

– Hetta er eitt stríð, sum vit kunnu stríðast um í allar

ævir, men sum ongan veg førir.

Orðavalið verður lítið

Marita Petersen sigur skuldu vit lagt sak ímóti dønnum, høvdu vit ivaleyst fingið at vita svart uppá hvítt, hvør hevði gjørt seg sekan í hvørjum.

– Men gera vit eina semju, má semjan vera so, at báðir partar kunnu liva við henni.

– Og tað verður orðalagið í semjuni sjálvandi lítið av.

Marita Petersen heldur, at vit við hesari semju hava kanska fingið eitt betri úrslit afturfyrri at lata danir hava eitt lítið sindur ullint orðalag.

– Og tað kann væl vera, at orðalagið í hesi avtaluni er eitt sindur gruggt. Men tað eru treytirnar fyrri eini og hvørjari avtalu.

– Báðir partar fáa sítt við. Annars er avtalan meiningsleys.

– So kunnu vit vit aftaná, hvør í sínum lagi trættast um tað, sum serliga smádreingir og politikarar eru so ófórir til. Og tað er hvør vann og hvør tapti.

Tað heldur Marita Petersen tænar ongum endamáli.

– Tað, sum hevur týðning,

er, um føroyingar hava fingið eina avtalu, sum vit kunnu brúka til nakað, og sum vit kunnu liva við.

Hevði væntað hetta

Og tað heldur Marita Petersen at vit hava fingið.

– Eg haldi, at yvirhøvur hava vit fingið eina góða avtalu.

– Men so má eg leggja afturat, at avtalan er heldur ikki betri, enn eg hevði roknað við.

Tí er hon als ikki samd við teimum sum siga, at avtalan er so nógv betri, enn tey høvdu roknað við.

– Eg vil tvørturímóti siga, at tað hevði verið illa samráðst, um okkara fólk komu aftur við eini verri avtalu enn hesari.

Marita Petersen heldur nevniliga, at tað er einki óvæntað gott í avtaluni.

– Tí hendan avtalan byggir í rættiliga stóran mun á tær avtalur, sum áðrenn vórðu gjørdar ímillum Danmark og Føroyar.

– Og eg haldi, at tað hevur alla tíðina ligið í kortunum, at hetta var nøkumlunda tað, sum figgarliga uppgerðin ímillum Føroyar og Danmark í kjalarvørrinum á kreppuni skuldi enda við.

– Tann varhugan hevði eg alla tíðina í samskiptunum við danskar politikarar.

– Eg haldi, at úrslitið av samráðingunum meiri ella minni var greitt frammanundan.

Tú heldur altso ikki, at samráðingarnar hava verið so harðar, sum vit hava skilt?

– Lat teir bara hava havt tað eitt sindur hart.

Rætt at gera avtalu

Men skuldu vit so heldur havt stevnt enn at samráðst um eina semju?

– Nei, eg haldi at tað var rætt at gera eina avtalu. Og eg haldi eisini sum sagt, at vit yvirhøvur hava fingið eina góða avtalu.

– Sumt í avtaluni er heilt gott. T.d. tað, at 500 milliónir av skuldini fella bara til gjaldingar um vit fáa oljuinntøkur tey komandu 20 árin.

– Eg kundi tó hugsað mær, at hetta talið varð 1 milliard. Tí so hevði afturgjaldstíðin ikki verið so long og tung.

– Men tað er sjálvandi, ein spurningur um, hvussu langt vit koma í eina samráðingarstøðu.

Marita Petersen sigur, at tað, sum hevur eyðkent hesar samráðingarnar afturímóti samráðingunum í 1992 og 1993, er, at hesuferð fóru føroyingar til samráðingar

uttan at vera í dýrastu neyð.

– Báði í 1992 og 1993 samráðdust vit við revolvaranum fyrri pannuni.

– Tá var samfelagið í svárastu neyð.

– Landskassin hevði stórt undirskot, sum vit ongan møguleika høvdu at figgia nakrastaðni og í veruleikanum vóru vit farin á heysin.

– Tá stóðu vit við hattinum í hondini og skuldu íava danir at geva okkum nakað.

– Hesuferð hava vit staðið munandi sterkari, ikki minst við Grønberg-frágreiðingini í hondini.

– Eg haldi, at tey, sum samráðast nú, tykjast at ikki enn at hava fatað, hvussu trupul stóðan var tá.

– Og so vit kunnu vera ónøgd við mátan, danir hagarreiddu føroysku kreppuna uppá.

– Men tað skerst ikki burtur, at donsku innspæringarnar í føroyska samfelagið, bjargaði okkum - og okkara sálsvirðing, tí annars blivu vit heilt sett undir umsiting sigur fyrrverandi løgmaðurin.

– Hinvegin undrar tað hana, at Tjóðveldisflokkurin er so altráður eftir at yvirtaka Realin eftir heimastýrslógini, tá ið øll málini skulu vera føroysk um eini tvey ár.

Annars heldur Marita Petersen, at avtalan við danir er merkt av, at danir hava eina meiri realistiska áskoðan á viðurskiptini í Føroyum nú, enn teir hava havt.

– T.d. kravdu teir á sinni, at vit skuldu at útyggja sosial- og heilsuverkið.

– Nú hava teir so hóast alt givið okkum háltvannað ár og hava áðanast, at hetta er tíðin tað tekur.

Ískoyti:

Tølini vóru frá Hagstovu

Í samráðunum í gjár við Hermann Oskarsson, búskaparfrøðing, um nýtsluna í Føroyum, kundi tað fastast sum um Hermann Oskarsson hevði gjørt kanningar, sum gjørdi tølini frá Hagstovuni til einkis.

Tað er ikki so.

Tølini, hjá Hermann vóru eisini frá Hagstovuni, men tey vóru nýggjari enn okkara, og tí ikki almenn enn.